



Socialdepartementet  
Diarienummer S2022/01247

## Yttrande

### Remiss - Slutbetänkande (SOU 2022:6) Hälsa- och sjukvårdens beredskap - struktur för ökad förmåga Dnr S2022/01247

#### Övergripande synpunkter

Örebro kommun är i grunden positiv till utredningens intentioner med en nationell struktur för ökad beredskap inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap. Dock finns några synpunkter kring förslag om finansiering av föreslagna åtgärder, då det innebär ökade krav på både kommuner och regioner.

De nya planeringsbestämmelserna som föreslås innebär att kommuner och regioner vid planering av hälso- och sjukvård särskilt ska beakta behovet av beredskap för att hantera händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka, katastrofer samt andra händelser som allvarligt kan inverka på kommunens eller regionens förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter att erbjuda vård enligt hälso- och sjukvårdslagen eller andra föreskrivna krav som gäller för hälso- och sjukvård. Vad stort antal skadade omfattar definieras inte i utredningen. Utredaren menar att det inte går att definiera utan det beror på den kapacitet som finns i en kommun eller region att ge vård och att det skiljer sig många gånger åt från andra kommuner eller regioners kapacitet, samt att bedömning av vad som utgör ett stort antal skadade eller sjuka måste ske med utgångspunkt från den vårdkapacitet som behöver finnas i respektive kommun och region. Här ser Örebro kommun en risk att begreppet kommer att tolkas olika och att planeringsförutsättningarna därmed kommer att användas olika i landets kommuner och regioner. Det behöver således förtydligas vad som anses vara ett stort antal skadade eller sjuka. Det måste finnas tydliga riktlinjer för utan det är det mycket svårt att veta hur det ska planeras eller dimensioneras. De nya och ambitionshöjande planeringsbestämmelserna i utredningen är kostnadsdrivande och den kommunala finansieringsprincipen måste därför tillämpas och staten behöver tillskjuta medel till kommunerna och regionerna.

Utredningen föreslår vidare att det i hälso- och sjukvårdslagen införs begreppet katastrof och det snarlika begreppet katastroftillstånd. Begreppen reglerar endast hälso- och sjukvården samtidigt som begreppet extraordinär händelse finns i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Vidare finns förslag i SOU 2021:26 Struktur för ökad motståndskraft ett införande av det nya händelsebegreppet fredstida krissituation. Innan nya begrepp införs måste det göras noggranna överväganden av hur olika begrepp förhåller sig till varandra och lämpligheten i att införa nya begrepp. Utredningen föreslår vidare att det ska införas bestämmelser i Hälso- och sjukvårdslagen som innebär att kommuner och regioner ska vara skyldiga att följa planeringsanvisningar för totalförsvarets hälso- och sjukvård och utföra de särskilda åtgärder för sådan hälso- och sjukvård som staten har bestämt. Det anges inte vilken juridisk form planeringsanvisningarna ska ha. Detta kan i praktiken innebära en form av ofinansierad statlig styrrätt gentemot kommuner och regioner, i så fall med stora konsekvenser för det kommunala självstyret. Här behöver det tydliggöras vilken form planeringsanvisningarna ska ha och att det i lag klargörs att kommuner och regioner ska ha rätt till ersättning vid genomförandet av planeringsanvisningarna.

Utredningen föreslår också att det i Hälso- och sjukvårdslagen ska införas bestämmelser som innebär att kommuner och regioner ska lämna de uppgifter som behövs för planering av totalförsvarets hälso- och sjukvård. Kommunen anser att detta innebär ett ökat krav på kommunerna som kräver ett



säkerställande av statlig finansiering för både kommuner och regioner, som ska regleras i Hälso- och sjukvårdslagen för långsiktig planering.

I utredningen föreslås vidare också att det ska införas bestämmelser i HSL som innebär att om en kommun eller en region drabbats av en katastrof ska andra kommuner och regioner vara skyldiga att lämna hjälp. En kommun eller region ska inte vara skyldig att lämna hjälp om den själv har drabbats av en katastrof eller inom överskådlig tid kan antas bli drabbad av en sådan. Kommunen anser att bestämmelse om skyldighet för kommuner och regioner behöver föregås av en bestämmelse i Hälso- och sjukvårdslagen där det tydligt och enkelt framgår att kommuner och regioner på frivillig grund kan hjälpa varandra. I den kommande propositionen behöver det tydligt framgå att när staten fattar beslut att en kommun eller region ska lämna hjälp vid en katastrof är det en absolut sista utväg när de inte själva kan lösa hjälpbehoven på egen hand. Detta är ett ingrepp i det kommunala självstyret, men det sker i ett läge där enskilda kommuner och regioner inte längre kan skydda människors liv och hälsa. Det är inte ens möjligt att i detta läge tillgodose vårdbehov som inte kan anstå.

I den kommande propositionen behöver man återge det resonemang om ansvarsutkrävande som förs av utredningen. När staten ingriper i det kommunala självstyret genom beslut att vårdresurser som finns i en kommun eller region ska användas av andra kommuner och regioners behov kan inte ett utkrävande av ansvar ske hos hjälplämnande kommuner eller regioner för de följder som ett sådant beslut får. Det behöver vidare också finnas ett förtydligande över vad som avses med lång och kort sikt som anges i utredning då det kommer att krävas omfattande resurser för att fullfölja flera av förslagen.

Det behöver också vidare ses över en samlad reglering av den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens beredskap. Det är inte ändamålsenligt att ha separata styrningar av dessa verksamheters beredskap för fredstida kriser och höjd beredskap, då de är samordnade i varandra.

Örebro kommun vill poängtera att när det tillförs nya uppgifter på kommunerna så måste staten tillskjuta medel till kommunerna och regionerna.

## **Specifika synpunkter**

### **5.1 Bestämmelser om planering (s. 363)**

Det är bekymmersamt att regeringen tillsatt en utredning som lämnar förslag enbart om den kommunala hälso- och sjukvården och som inte omfattar den omsorg som bedrivs utifrån socialtjänstlagen. Det behöver finnas en samlad styrning av beredskapen i kommunens vård- och omsorgsverksamhet. Regeringen bör därför se över en samlad reglering av den kommunala hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens beredskap för fredstida kriser och krig.

### **6.4 Beroende av privata aktörer (s.467)**

Det är bra att det planeras för att utveckla kommuner och regioners avtal med privata aktörer. Avtalen behöver vara på en mer detaljerad nivå vad det gäller krav som ska ställas på leveranser av varor och tjänster vid fredstida kriser, vid höjd beredskap och i krig.

#### **14.3.1 Bestämmelser om planering (s. 981)**

Örebro kommun delar inte bedömningen i utredningen att det inte är fråga om nya krav och därmed inte heller finns skäl att lämna förslag till finansiering av de krav som föreslås. Planeringsbestämmelserna är kostnadsdrivande eftersom de innebär att kommuner och regioner ska beakta behovet av att kunna hantera ett stort antal skadade eller sjuka och katastrofer i vården. Örebro kommun gör bedömningen att detta sammantaget kommer medföra ett omfattande planeringsarbete.



#### **14.3.2 Ytterligare föreskrifter om planering (s. 983)**

Utredningen anser att det ska införas närmare föreskrifter om planering för att hantera händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka samt katastrofer. Det bedöms vidare i utredningen inte finnas någon skyldighet för staten att finansiera nya eller ökade kostnader för planeringskrav i den föreslagna förordningen. Örebro kommun ställer sig inte bakom utredningens bedömning att staten inte ska finansiera kommuner och regioner för de kostnader som uppstår som en direkt konsekvens av de föreslagna föreskrifterna om planering.

#### **14.3.7 Krav på samverkan och rapportering som grund för hjälpbeslut (s. 992)**

Enligt utredningens bedömning behöver inte rimligen tillföras ytterligare statliga medel för samverkan som är nödvändig för att erhålla hjälp. Detta nya lagkrav på samverkan är en ambitionshöjning som medför att förmågan behöver utvecklas hos kommuner och regioner. En sådan utveckling är kostnadsdrivande.

John Johansson (S)  
Ordförande kommunstyrelsen